

Den lilla pausen som blev en svensk symbol

Berättelse

Om du bor i Sverige kommer du snart att höra ordet “fika”. Att fika betyder att man tar en paus och dricker något, för det mesta kaffe, men det kan också vara te eller saft. Till drycken äter man ofta något sött, till exempel en bulle, en kaka eller en bit chokladkaka. För många svenskar är detta en självklar del av dagen.

Men fika handlar egentligen inte bara om vad man dricker. Det viktigaste är att man sätter sig ner tillsammans med andra och tar sig tid. När man fikar pratar man, skrattar och umgås, antingen med familjen hemma vid köksbordet, med vänner eller med kollegorna på arbetet. Man kan säga att fika är en social paus, där själva sällskapet är minst lika viktigt som kaffet.

På många svenska arbetsplatser är fikat en fast del av arbetsdagen. Ofta finns det en fikatid på förmiddagen och en på eftermiddagen. Då samlas medarbetarna i fikarummet, och alla pratar en stund innan de går tillbaka till arbetet. För den som är ny på jobbet kan fikat vara ett bra tillfälle att lära känna sina kollegor.

Varifrån kommer då ordet “fika”? Det är faktiskt inte helt säkert. Det sägs att ordet hänger ihop med ett slangspråk som var populärt på 1800-talet, där man kastade om stavelserna i det gamla ordet “kaffi”, alltså kaffe. Då blev “kaffi” till “fika”. Men eftersom ingen vet helt säkert ska man vara försiktig med den förklaringen. Det man däremot vet är att själva ordet “fika” är belagt i svenskan först omkring år 1910.

Ett klassiskt fikabröd är kanelbullen. Den är så omtyckt att Sverige firar Kanelbullens dag varje år den 4 oktober. Dagen kom till 1999, och sedan dess bakar och äter många svenskar kanelbullar just den dagen. I dag känner människor i många länder till ordet fika. För svenskarna själva är det ändå mest en mysig och vardaglig stund – en liten paus som gör dagen lite trevligare.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
självklar	något man tar för givet; helt naturligt
egentligen	i verkligheten; om man tänker efter
umgås	vara tillsammans med andra och prata
sällskap	de personer man är tillsammans med
medarbetare	en person som arbetar på samma ställe
tillfälle	ett bra läge eller en bra chans att göra något
belagt	känt och dokumenterat i skrift; man vet att ordet fanns då
slangspråk	ett ledigt, ovanligt språk som vissa grupper använder

ORD	FÖRKLARING
stavelse	en del av ett ord, t.ex. "kaf" och "fe" i kaffe
omtyckt	som många tycker om
vardaglig	som hör till den vanliga dagen

Läsförståelsefrågor

1. Vad menar texten är det viktigaste med att fika?
 1. Att kaffet är så starkt som möjligt.
 2. Att man får en stund tillsammans med andra.
 3. Att man hinner äta många bullar.
2. Varför kan fikat vara bra för en person som är ny på ett jobb?
 1. Då slipper man arbeta resten av dagen.
 2. Då kan man i lugn och ro komma in i gruppen och bli bekant med dem man jobbar med.
 3. Då får man högre lön.
3. Vad säger texten om var ordet "fika" kommer ifrån?
 1. Ursprunget är säkert och alla forskare är överens.
 2. Det finns en vanlig förklaring, men man vet inte helt säkert.
 3. Ordet kommer från engelskan.
4. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 1. Ordet "fika" har funnits i svenskan i ungefär hundra år.
 2. Alla arbetsplatser i Sverige måste enligt lag ha fikatider.
 3. Kanelbullens dag firas på hösten.
5. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 1. När man fikar får man bara dricka kaffe.
 2. Kanelbullens dag firades första gången 1999.
 3. Fika kan man göra både hemma och på jobbet.
6. Texten säger att ordet "fika" kanske kommer av att stavelserna i "kaffi" byttes om. Förklara med egna ord hur det skulle ha gått till.
7. Varför skriver texten "det sägs att" när den berättar om ordets ursprung? Vad vill den visa med de orden?
8. Varför kan man säga att fika är mer än bara en dryck? Svara med stöd i texten.

Diskussionsfrågor

- Finns det en liknande paus eller social vana där du kommer ifrån? Berätta hur den ser ut.
- Texten säger att fikat kan hjälpa en ny person att lära känna sina kollegor. Håller du med? Hur lär man känna nya människor på ett jobb?
- Är det bra eller dåligt att en arbetsplats har fasta fikatider? Tänk på både fördelar och nackdelar.

- **Skriv (4 meningar):** Beskriv din egen favoritpaus under dagen. Vad gör du, vad äter eller dricker du, och är du ensam eller tillsammans med andra?